

TÜRKİYE'DE MAĞDUR ÇOCUKLAR

Bilgi Notu-3: Toplumsal Olay Mağduru Çocuklar

Yazan: Didem Şalgam, MSc

Katkılar: Prof. Dr. Münevver Bertan, Gülgün Müftü, MA, Adem Arkadaş-
Thibert, MSc MA

İçindekiler

Tablo Listesi	2
1. Giriş	3
2. Yaş ve Cinsiyetlerine göre Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocuk Sayısı ..	4
3. Toplumsal Olaylar nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocuk Sayılarının Bölge ve İllere göre Dağılımı	6
Kaynakça	9

Tablo Listesi

Tablo 1: Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocuk Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı(2010-2014)	3
Tablo 2: Yaş Gruplarına Göre Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocukların Sayısı (2010-2014)	4
Tablo 3: Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocukların Cinsiyet Dağılımı (2010-2014)	5
Tablo 4: Güvenlik Birimine Toplumsal Olaylar Nedeniyle Getirilen Çocuklara Güvenlik Birimi Tarafından Yapılan İşlemler (2010-2014)	6
Tablo 5: Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocuk Sayısının TR İBBS 1 Dağılımı (2010-2014)	7
Tablo 6: İl Bazında Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocuk Sayısı (2010-2014) .	8

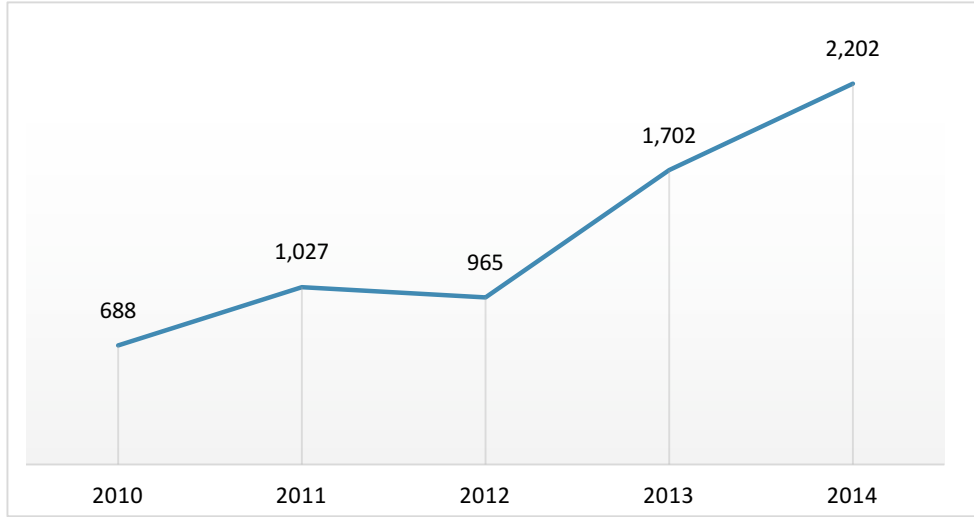
1. Giriş

Türkiye’de son yıllarda giderek artan toplumsal olaylar nedeniyle birçok çocuk direkt ve/veya dolaylı olarak mağdur olmaktadır. Demokratik haklarını kullanarak barışçıl gösteriler düzenleyen ve/veya barışçıl gösterilen çocuklar polis müdahalesiyle karşılaşabilmekte ve gözaltına alınabilmektedirler. Bu olaylar sırasında çocukların kolluk kuvvetlerinin kötü muamelesine maruz kaldıkları ve yaralandıklarına dair çok sayıda haber bulunmaktadır. Bu anlamda, Ankara Barosu Toplumsal Olaylara Müdahale Kurulu (TOMAK), 2015 yılında Ankara’da barışçıl gösteri yapma haklarını kullanarak katıldıkları gösteride polis müdahalesi sonucunda gözaltına alınan ve darp edildiklerine dair Adli Tıp Raporu bulunan çocukların durumu ile ilgili Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Komite’nin (UNCAT) 57. Türkiye Oturumuna yazılı rapor göndermiştir.¹

Toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuklar bu bilgi notunun ana temasını oluşturmaktadır.

Tablo 1’de 2010-2014 yılları arasında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuk sayıları gösterilmektedir. Toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuk sayısı 2010 yılında 688, 2011 yılında 1.027, 2012 yılında 965, 2013 yılında 1.702 ve 2014 yılında ise 2.202’dir.

Tablo 1: Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocuk Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı(2010-2014)

Kaynak: TÜİK, 2014, Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar

Güvenlik birimine toplumsal olaylar nedeniyle getirilen çocukların sayısında 2012 yılında bir azalma olmuş olsa da, 2010 - 2014 yılları arasında bu sayı %220 artış ile neredeyse üç katına çıkmıştır.

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz.

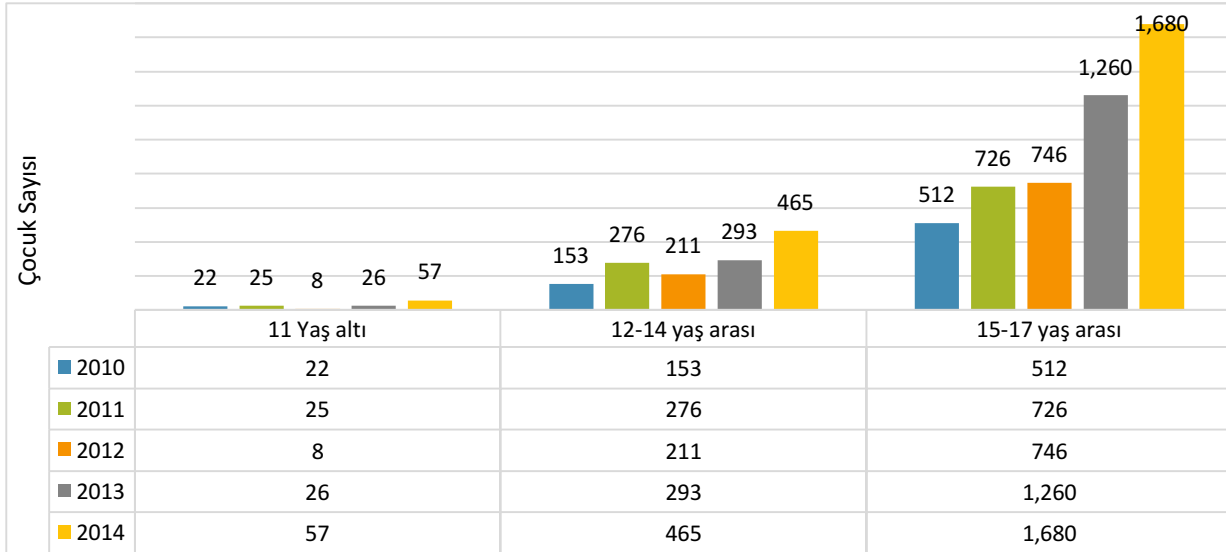
http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CAT/Shared%20Documents/TUR/INT_CAT_CSS_TUR_23461_E.pdf

2. Yaş ve Cinsiyetlerine göre Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocuk Sayısı

Toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuklara ilişkin daha net bir resme bakabilmek için hangi yaş grubundan çocukların toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirildiği, güvenlik birimine getirilen çocukların cinsiyet dağılımı ve toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuklara yapılan işlem türlerini incelemek kritik bir öneme sahiptir. Ayrıca, bu olayları önleme açısından yararlı bulgular sağlayacaktır.

Tablo 2’de, 2010-2014 yılları arasında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocukların sayısı yaş gruplarına göre verilmiştir. TÜİK toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocukların sayısını yaşlarına göre 3 gruba ayırmıştır: 11 yaş altı, 12-14 yaş arası ve 15-17 yaş arası. Toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen 11 yaş ve altı çocukların sayısı 2010 yılında 22, 2011 yılında 25, 2012 yılında 8, 2013 yılında 26 ve 2014 yılında 57’dir. 12 ve 14 yaş arasında, toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocukların sayısı, 2010 yılında 153, 2011 yılında 276, 2013 yılında 211 ve 2014 yılında 465’tir. Son olarak, toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen 15 ve 17 yaş arası çocukların sayısı, 2010 yılında 512, 2011 yılında 726, 2012 yılında 746 ve 2013 yılında bin 260 ve 2014 yılında bin 680’dir.

Tablo 2: Yaş Gruplarına Göre Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocukların Sayısı (2010-2014)

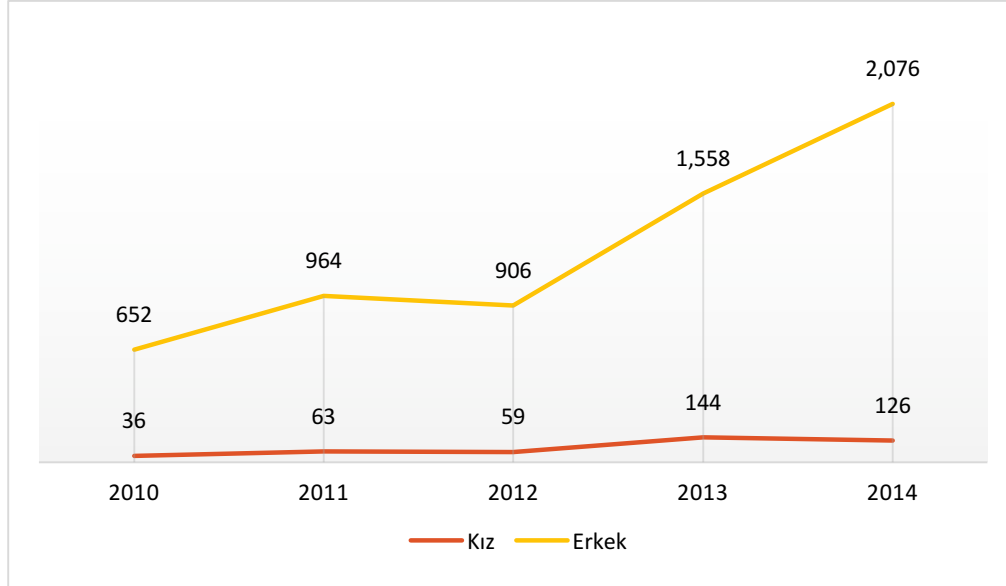

Kaynak: TÜİK, 2014, Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar

Tablo 2’ye bakıldığında, her yaş grubundan çocuğun toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirildiği, ancak 15-17 yaş grubunda kümelenme olduğu görülmektedir. Ayrıca, toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuk sayısı 2010 ve 2014 yılları arasında belli oranlarda artmıştır ve en fazla artış 15-17 yaş arası çocuklarda olmuştur. 2010-2014 yılları arasında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuk sayısında görülen bu artışın Türkiye’de son yıllarda yaşanan toplumsal ve siyasi çalkantıların bir sonucu olarak ele alınması bu artışın nedenlerini anlamak açısından faydalı olabilir.

2010-2014 yılları arasında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocukların cinsiyet dağılımı Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3: Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocukların Cinsiyet Dağılımı (2010-2014)

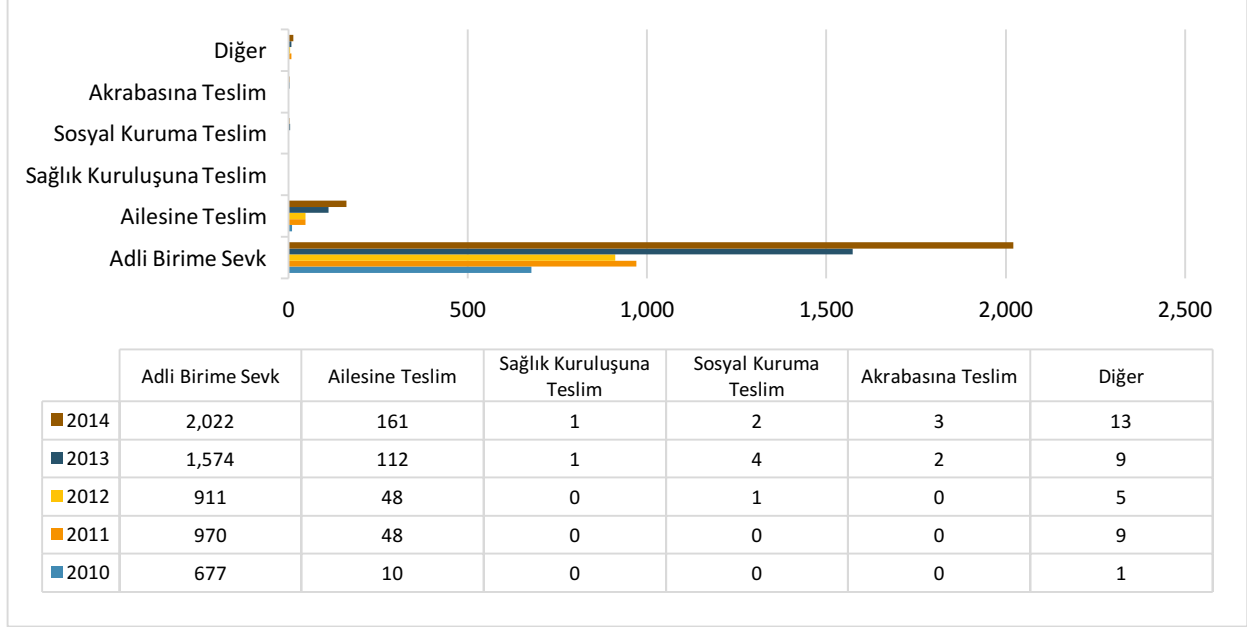
Kaynak: TÜİK, 2014, Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar

Tablo 3'e bakıldığında, toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen erkek çocukların sayısının kız çocuklarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. 2010 yılında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen kız çocukların sayısı 36, erkek çocukları 652'dir. 2011 yılında 63 kız çocuk, 964 erkek çocuk; 2012 yılında 59 kız çocuk, 906 erkek çocuk ve 2013 yılında 144 kız çocuk ve bin 558 erkek çocuk toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilmiştir. 2014 yılına gelindiğinde ise, toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen kız çocukların sayısı 126, erkek çocukların sayısı iki bin 76 olmuştur.

2010-2014 yılları arasında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuklara güvenlik birimi tarafından yapılan işlem tür ve sayıları Tablo 4'te verilmektedir. TÜİK' ten alınan verilere göre, güvenlik birimine toplumsal olaylar nedeniyle getirilen çocuklara yapılan işlem türleri şunlardır: adli birime sevk, aileye teslim, sağlık kuruluşuna teslim, sosyal kuruma teslim ve akrabasına teslim. Bunlara ek olarak, toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuklara yapılan işlem türleri arasında "diğer" kategorisi bulunmaktadır, ancak bu kategoride hangi işlemin yapıldığına dair bilgi verilmemiştir.

Tablo 4'e göre, 2010 yılında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuklardan 677'si adli birime sevk edilmiştir. Bu sayı 2011 yılında, 970, 2012 yılında 911, 2013 yılında, bin 574 ve 2014 yılında 2 bin 22'ye ulaşmıştır.

Tablo 4: Güvenlik Birimine Toplumsal Olaylar Nedeniyle Getirilen Çocuklara Güvenlik Birimi Tarafından Yapılan İşlemler (2010-2014)

Kaynak: TÜİK, 2014, Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar

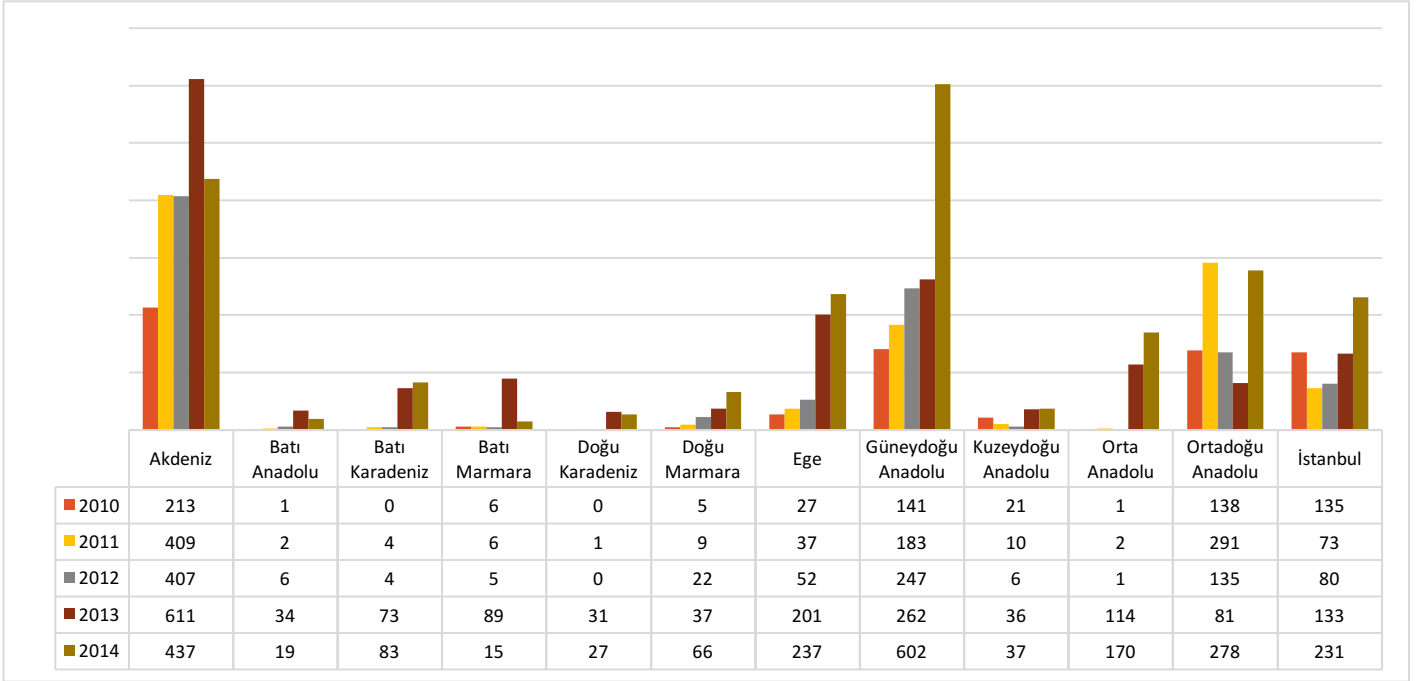
Toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuklardan ailesine teslim edilenlerin sayısı 2010 yılında 10, 2011 yılında 48, 2012 yılında 48, 2013 yılında, 112 ve 2014 yılında 161'dir. 2013 ve 2014 yılında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilip sağlık kuruluşuna teslim edilen çocukların sayısı birdir. Bu kapsamda sosyal kuruma teslim edilen çocukların sayısı 2012 yılında 1, 2013 yılında 4 ve 2014 yılında 1'dir. Akrabasına teslim edilen çocukların sayısı 2013 yılında 2, 2014 yılında 3'tür. Son olarak, diğer kategorisinde işlem yapılan çocukların sayısı 2010 yılında 1, 2011 yılında 9, 2012 yılında 5, 2013 yılında 9 ve 2014 yılında 13'tür.

Tablo 4'e bakıldığında, toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocukların büyük çoğunluğunun adli birimlere sevk edildiği görülmektedir. Ayrıca, 2010-2014 yılları arasında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilip adli birime sevk edilen çocukların sayısında ciddi bir artış olduğu anlaşılmaktadır.

3. Toplumsal Olaylar nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocuk Sayılarının Bölge ve İllere göre Dağılımı

Toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuk sayıları açısından coğrafi bölgeler ve iller arasında farklılıklar mevcuttur. Tablo 5'te, 2010-2014 yılları arasında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocukların sayısının dağılımı Türkiye İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması-1' e (TR İBBS-1) göre verilmiştir. 2010 yılında, Akdeniz Bölgesi'nde 213, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 141, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 138, İstanbul'da 135, Ege Bölgesi'nde 27, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 21, Batı Marmara Bölgesi'nde 6, Doğu Marmara Bölgesi'nde 5, Batı Anadolu ve Orta Anadolu Bölgeleri'nde 1 çocuk toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilmiştir. Bu durumda, 2010 yılında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocukların sayısı en yüksek Akdeniz Bölgesi'ndedir.

Tablo 5: Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocuk Sayısının TR İBBS 1 Dağılımı (2010-2014)

Kaynak: TÜİK, 2014, Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar

2011 yılında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuk sayısı, Akdeniz Bölgesi'nde 409, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 291, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 183, İstanbul'da 73, Ege Bölgesi'nde 37, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 10, Doğu Marmara Bölgesi'nde 9, Batı Marmara Bölgesi'nde 6, Batı Karadeniz Bölgesi'nde 4, Batı ve Orta Anadolu Bölgelerinde 2 ve Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 1'dir.

2012 yılında, Akdeniz Bölgesi'nde 407, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 247, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 135, İstanbul'da 80, Ege Bölgesi'nde 52, Doğu Marmara Bölgesi'nde 22, Kuzeydoğu ve Batı Anadolu Bölgeleri'nde 6, Batı Marmara Bölgesi'nde 5, Batı Karadeniz Bölgesi'nde 4 ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde 1 çocuk toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilmiştir.

2013 yılında, Akdeniz Bölgesi'nde 611, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 262, Ege Bölgesi'nde 201, İstanbul'da 133, Orta Anadolu Bölgesi'nde 114, Batı Marmara Bölgesi'nde 89, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 81, Batı Karadeniz Bölgesi'nde 73, Doğu Marmara Bölgesi'nde 37, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 36, Batı Anadolu Bölgesi'nde 34 ve Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 31 çocuk toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilmiştir.

2014 yılında, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 602, Akdeniz Bölgesi'nde 437, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nde 278, Ege Bölgesi'nde 237, İstanbul'da 231, Orta Anadolu Bölgesi'nde 170, Batı Karadeniz Bölgesi'nde 83, Doğu Marmara Bölgesi'nde 66, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde 37, Batı Anadolu Bölgesi'nde 19 ve Batı Marmara Bölgesi'nde 15 çocuk toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilmiştir. Tablo 5'ten de anlaşılacağı üzere, 2013 yılında her bölgede toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocukların sayısında artış olmuştur.

Tablo 6 ve Tablo 7'de toplumsal olaylar nedeniyle 2010-2014 yılları arasında güvenlik birimine getirilen çocukların sayısı iller bazında gösterilmektedir. Bu tablolara bakıldığında, bazı illerde bu sayının diğer illere göre çok daha yüksek olduğu görülmektedir.

2010-2014 yılları arasında toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocuk sayının en yüksek olduğu ilk 5 il şu şekilde sıralanabilir: Adana, Diyarbakır, İstanbul, Mersin ve İzmir. Tablo 7’de görülebileceği gibi, Adana’da toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocukların sayısı 2010 yılında 193, 2011 yılında 300, 2012 yılında 220, 2013 yılında 423 ve 2014 yılında 180’dir. Diyarbakır’da bu kapsamda güvenlik birimine getirilen çocukların sayısı 2010 yılında 50, 2011 yılında 61, 2012 yılında 73 ve 2013 yılında 66’dır. 2014 yılında bu sayı 4,8 katı artış ile 317’ye çıkmıştır.

İstanbul’da toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocukların sayısı 2010 yılında 135, 2011 yılında 73, 2012 yılında 80, 2013 yılında 133 ve 2014 yılında 231’dir.

Mersin’de toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilen çocukların sayısı 2010 yılında 14, 2011 yılında 102, 2012 yılında 182, 2013 yılında 122 ve 2014 yılında 184’tür.

İzmir’de ise 2010 yılında 22, 2011 yılında 28, 2012 yılında 21, 2013 yılında 166 ve 2014 yılında 140 çocuk toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilmiştir.

Sonuç olarak, Türkiye’de 2010-2014 yılları arasında toplam 6 bin 584 çocuk toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilmiştir ve bu çocukların % 6,5’i kız, %93,4’ü erkek çocuktur. 2010-2014 yılları arasında, 11 yaşının altında 138 çocuk, 12-14 yaş arasında bin 398 çocuk ve 15-17 yaş arasında 4 bin 924 çocuk toplumsal olaylar nedeniyle güvenlik birimine getirilmiştir.

Tablo 6: İl Bazında Toplumsal Olaylar Nedeniyle Güvenlik Birimine Getirilen Çocuk Sayısı (2010-2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Adana	193	300	220	423	180
Adıyaman	2	1	10	1	1
Afyonkarahisar	0	0	15	0	1
Amasya	0	0	0	1	3
Ankara	1	1	2	26	8
Antalya	3	6	2	41	25
Aydın	1	2	4	13	23
Ağrı	2	5	0	4	6
Balıkesir	4	6	1	47	10
Bartın	0	1	0	0	1
Batman	57	79	57	26	10
Bayburt	0	0	0	3	4
Bilecik	0	0	1	0	0
Bingöl	0	2	10	12	16
Bitlis	0	2	2	2	18
Bolu	0	0	0	4	1
Burdur	0	0	0	0	4
Bursa	1	5	5	3	12
Denizli	2	1	8	5	39
Diyarbakır	50	61	73	66	317
Düzce	0	0	2	1	3
Elazığ	0	8	4	11	29

Erzincan	1	0	0	0	2
Erzurum	0	1	1	13	5
Eskişehir	0	0	2	9	13
Gaziantep	4	4	1	16	97
Giresun	0	0	0	12	3
Gümüşhane	0	0	0	0	1
Hakkari	85	118	47	32	66
Hatay	0	1	3	25	32
Isparta	1	0	0	0	3
İğdır	14	2	1	3	8
Kahramanmaraş	1	0	0	0	6
Karabük	0	0	0	0	1
Karaman	0	0	0	0	7
Kars	4	2	4	13	12
Kastamonu	0	0	0	0	1
Kayseri	1	0	0	40	25
Kilis	0	0	0	1	2
Kocaeli	2	0	12	11	8
Konya	0	1	4	8	4
Kütahya	0	0	0	2	1
Kırklareli	0	0	0	6	1
Kırıkkale	0	2	0	3	4
Malatya	0	0	0	5	5
Manisa	0	0	0	9	16
Mardin	3	25	21	28	62
Mersin	14	102	182	122	184
Muğla	2	6	4	2	16
Muş	0	6	7	5	17
Nevşehir	0	0	0	0	6
Niğde	0	0	0	1	0
Ordu	0	0	0	5	15
Osmaniye	1	0	0	0	3
Rize	0	1	0	8	0
Sakarya	0	3	0	9	21
Samsun	0	0	3	64	65
Siirt	1	0	0	11	24
Sinop	0	3	1	6	3
Sivas	0	0	1	68	135
Tekirdağ	2	0	4	35	3
Tokat	0	0	0	0	1
Trabzon	0	0	0	6	8
Tunceli	0	0	0	0	6
Uşak	0	0	0	4	1

Van	53	155	65	14	121
Yalova	2	1	0	0	8
Yozgat	0	0	0	2	0
Zonguldak	0	0	0	1	7
Çanakkale	0	0	0	1	1
Çankırı	0	0	0	1	1
İstanbul	135	73	80	133	231
İzmir	22	28	21	166	140
Şanlıurfa	9	4	7	10	47
Şırnak	15	9	78	103	42

Kaynakça

TÜİK. (2014). *MEDAS Merkezi Dağıtım Sistemi*. TÜİK: <http://tuikapp.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr> adresinden alındı